

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 października 2021 r. w Warszawie

sprawy M. K.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 22 czerwca 2017 r., Nr: (...), (...)

zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 22 czerwca 2017 r., Nr: (...), (...) w ten sposób, że zobowiązuje Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. do przeliczenia emerytury M. K. poczynając od dnia 1 października 2017 roku z pominięciem art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708) w brzmieniu nadanym w ustawie z dnia 16 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z dnia 30 grudnia 2016 roku).

SSO Monika Roslan - Karasińska

Sygn. akt VII U 101/20

UZASADNIENIE

M. K. w dniu 8 sierpnia 2017 r. złożył odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 22 czerwca 2017 r., numer: (...) w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej w oparciu o znowelizowane przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji i innych służb. Odwołujący zarzucił decyzji naruszenie przepisów Konstytucji RP oraz Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez arbitralne obniżenie jego osobistych praw majątkowych, naruszenie jego godności, prawa do ochrony czci i dobrego imienia oraz prawa do prywatności i prawa do poszanowania życia rodzinnego poprzez przyjęcie, że praca w organach bezpieczeństwa w okresie przed dniem 31 lipca 1990 r. stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”. W dalszej kolejności

odwołujący wyjaśnił, że służbę jako funkcjonariusz w Milicji Obywatelskiej rozpoczął od 12 stycznia 1983 r. W dniu 1 października 1983 r. został przyjęty do Wyższej Szkoły (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w L., po której ukończeniu 30 czerwca 1986 r. został przeniesiony do dyspozycji szefa (...) Urzędu Spraw SB (...). Po ukończeniu (...) stopnia studiów w 1988 r. pozostawał w dyspozycji szefa (...) Urzędu Spraw (...). W dniu 1 kwietnia 1988 został mianowany na stanowisko inspektora w Wydziale (...) SB (...). Z dniem 16 maja 1988 r. został przeniesiony do pełnienia służby w Departamencie (...) ((...)) SB MSW w W. na stanowisko młodszego inspektora. Z dniem 31 lipca 1990 r. został zwolniony ze służby w Departamencie (...) SB MSW w W.. W 1990 r. został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Kwalifikacyjną ds., Kadr Centralnych w W. jako osoba odpowiadająca wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza MSW i posiadającego kwalifikacje moralne do pełnienia służby w Urzędzie Ochrony Państwa. W dniu 1 sierpnia 1990 r. podjął służbę na stanowisku starszego inspektora w Zarządzie(...) Urzędu Ochrony Państwa. Odwołujący podkreślił również, że w okresie służby nigdy nie stosował terroru i represji w stosunku do obywateli. Powołując się na powyższe zarzuty, odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu świadczenia emerytalnego w dotychczasowej wysokości (odwołanie, k. 3 – 26 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, zastępowany przez pełnomocnika, wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając stanowisko organu rentowego pełnomocnik wyjaśnił, że zaskarżona decyzja została wydana zgodnie z zasadami obliczania wysokości emerytury określonymi w art. 15c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy oraz w oparciu o informację o przebiegu służby ubezpieczonego sporządzoną przez Instytut Pamięci Narodowej, z której wynika, że ubezpieczony pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ww. ustawy. W związku z powyższym skarżoną decyzją organ emerytalno-rentowy dokonał ponownego przeliczenia przysługującego ubezpieczonemu świadczenia. Pełnomocnik Dyrektora ZER MSWiA podniósł przy tym, że informacja z IPN o przebiegu służby odwołującego była wiążąca przy wydaniu przedmiotowej decyzji. Wskazał, że biorąc pod uwagę powołane uregulowania prawne, nie ma podstaw do uwzględnienia roszczeń odwołującego (odpowiedź na odwołanie, k. 89-90 a.s.).

Na wniosek Sądu Okręgowego w Warszawie, postanowieniem z dnia 28 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie (...) Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie na podstawie art. 44 k.p.c. (postanowienie z dnia 28 października 2019 r. k. 112 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. ur. (...), w okresie od 2 listopada 1982 r. do 12 stycznia 1983 odbył zasadniczą służbę wojskową. W dniu 5 sierpnia 1982 r. zwrócił się z podaniem o przyjęcie do pracy w Milicji Obywatelskiej. W dniu 15 listopada 1982 r. został oceniony jako kandydat zdolny do nauki w (...). Służbę jako funkcjonariusz w Milicji Obywatelskiej rozpoczął od 12 stycznia 1983 r. na stanowisku kursanta (...) w K.. W dniu 2 września 1983 r. został przeniesiony do (...) L.. Z dniem 1 października 1983 r. został podchorążym (...). W dniu 23 kwietnia 1985r. złożył ślubowanie funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej. Komendant (...) w L. wniósł o mianowanie M. K. funkcjonariuszem stałym z dniem 12 stycznia 1986 r. w związku z upływem służby przygotowawczej. W uzasadnieniu wniosku podkreślano, że jest on zdolnym, sumiennym i zdyscyplinowanym, umie dostosować się do kolektywnu, zajmuje właściwą postawę ideowo – polityczną, jego postępowanie pod względem moralnym nie budzi zastrzeżeń, jako członek (...) aktywnie uczestniczy w życiu swojej (...), jest również członkiem (...), (...) (wyciąg z książeczki wojskowej, k. 6 a.r., podanie z 5 sierpnia 1982 r., k. 4 akt IPN, orzeczenie z 2 maja 1983 r., k. 14 akt IPN, ślubowanie, k. 15 akt IPN, przebieg służby, k. 58 – 61 akt IPN, wniosek personalny o przyjęcie do MO, k. 62 akt IPN, karta przeniesienia, k. 64 akt IPN, wniosek personalny, k. 68-69 akt IPN, zeznania M. K., k. 153 a.s.).

W opiniach służbowych był oceniany jako osoba posiadająca należyty stopień dyscypliny wewnętrznej i zewnętrznej, mający własne zdanie i potrafiący je uzasadnić, właściwie odnosi się do przełożonych, chętnie korzysta z ich rad i doświadczenia, jego postępowanie pod względem moralnym nie budzi zastrzeżeń. Był studentem szczerym, taktownym i uprzejmym, koleżeńskim i lubianym, nie ulegał złym wpływom. Za swą postawę został wyróżniony przez Komendanta Uczelni listem pochwalnym i nagrodami pieniężnymi. Posiadane cechy osobowe wskazywały, że

po zdobyciu praktyki wśród dobrego i doświadczonego kolektynu może być w przyszłości dobrym pracownikiem operacyjnym SB (opinia służbowa z 12 stycznia 1986 r., k. 70, opinia służbowa z 27 czerwca 1986 r., k. 71-72 akt IPN).

W dniu 30 czerwca 1986 r. M. K. został mianowany na stanowisko starszego inspektora Wydziału (...) SW (...) w S.. W trakcie tej pracy również był oceniany dobrze, oraz jako nadający się do dalszej służby w resorcie spraw wewnętrznych i może być mianowany na wyższe stanowisko służbowe. Z dniem 1 kwietnia 1988 r. został mianowany na stanowisku inspektora Wydziału (...) SB (...) w S. (wniosek personalny i rozkaz z 9 lipca 1986 r., k. 75 – 76 i opinia służbowa z 10 marca 1988 r., k. 78 – 79, wniosek personalny i rozkaz z 12 kwietnia 1988 r., k. 82 - 83 akt IPN, zeznania M. K., k. 153 a.s.).

W dniu 5 kwietnia 1988 r. M. K. złożył wniosek o przeniesienie z (...) Urzędu Spraw Wewnętrznych w S. do Departamentu (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W dniu 28 kwietnia 1988 r. Dyrektor Departamentu (...) MSW wyraził zgodę na przyjęcie go do Departamentu (...) MSW i mianował go młodszym inspektorem Wydziału (...). Formalnie został przeniesiony do Departamentu (...) MSW z dniem 16 maja 1988 r. Z dniem 14 września 1989 r. został mianowany na stanowisko inspektora Wydziału (...) Departamentu (...) MSW. W uzasadnieniu wniosku personalnego z 14 września 1989 r. dyrektor wskazał, że M. K. dał się poznać jako pracownik aktywny i zaangażowany w realizacji zadań służbowych, samodzielnie pozyskał kilka wartościowych źródeł operacyjnych, z którymi dobrze i systematycznie pracuje, prowadzi sprawę operacyjnego rozpracowania kryptonimu „(...)” i przejął do współpracy i nadzoru kilka Wydz. (...) w terenie z którymi właściwie ułożył sobie pracę, Jest pracownikiem sumiennym i zdyscyplinowanym. W ostatniej z notatek służbowych sporządzonych przez Departament (...) MSW został oceniony jako osoba posiadająca kwalifikacje resortowe do pracy w (...) i robiący postępy w pracy operacyjnej (wniosek z 5 kwietnia 1988 r., k. 84, rozkaz z 28 kwietnia 1988 r., k. 85, karta przeniesienia, k. 87, wniosek personalny z uzasadnieniem z 14 września 1989 r., k. 89 -90, notatka służbowa, k. 95 akt IPN, zeznania M. K., k. 153 a.s.).

Z dniem 1 sierpnia 1990 r. M. K. został przyjęty do pracy w Urzędzie Ochrony Państwa i w dniu 9 sierpnia 1990 r. złożył ślubowanie. Został oceniony jako odpowiadający wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza lub pracownika MSW i posiadający kwalifikacje moralne do pełnienia służby w Urzędzie Ochrony Państwa. Nadano mu stopnie służbowe od 1 sierpnia 1990 r. porucznika UOP, od 11 listopada 1993 r. kapitana UOP (akt ślubowania, k. 69 a.s., opinia Przewodniczącego Komisji Kwalifikacyjnej, k. 70 a.s., świadectwo służby, k. 71 a.s., zaświadczenie z 11 lipca 2017 r., k. 67).

W okresie służby po 1990 r. M. K. został odznaczony Brązowym Medalem Za Zasługi dla Obronności Kraju w 2009 r., w 2003 r. nadano mu Odznakę Straży Granicznej, a w 2011 r. został odznaczony medalem za długoletnią służbę (kserokopie nadanych odznak i medali, k. 86-87 a.s.).

W dniu 19 kwietnia 2013 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał decyzję nr ewid. (...) mocą, której przyznał odwołującemu się prawo do emerytury policyjnej. Wysokość emerytury na dzień jej przyznania wynosiła 7.733,27 zł. Wysokość emerytury od dnia 1 marca 2017 r. wynosiła 7.944,12 zł (decyzje Dyrektora ZER MSWiA z dnia 19 kwietnia 2013 r., k. 2 a.e., z dnia 27 lutego 2017 r., k. 3 a.e.).

Pismem z dnia 3 marca 2017 r. Instytut Pamięci Narodowej poinformował Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA, że na podstawie posiadanych akt osobowych M. K. w okresie od dnia 1 października 1983 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której jest mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Służby Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (informacja o przebiegu służby z dnia 3 marca 2017 r., k. 4 a.e.).

W związku z powyższym Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał w dniu 22 czerwca 2017 r. decyzję numer: (...), w której ustalił wysokość emerytury M. K. w kwocie 1.716,81 zł. Jako podstawa wydania decyzji zostały wskazane przepisy art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18

lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020r., poz. 723 ze zm.) oraz otrzymana z IPN informacja z dnia 3 marca 2017r. (decyzja Dyrektora ZER MSWiA z 22 czerwca 2017 r., k. 5-7 a.e.).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym w aktach organu rentowego oraz w aktach służbowych odwołującego z okresu służby w latach 1983-1990. Dokumenty, na których Sąd oparł swoje ustalenia, zasługiwały w całości na uwzględnienie. Ich wiarygodności nie kwestionował zarówno odwołujący, jak i organ rentowy, a poza tym nie zachodziły takie okoliczności, które wskazywałyby na nieautentyczność ww. dokumentów bądź odwoływanie się w nich do informacji i zdarzeń, które nie odpowiadają stanowi rzeczywistości. Przedstawiony stan faktyczny w znacznej części wynikał z dokumentów osobowych, które nie były kwestionowane oraz uzupełniony został o wyniki przesłuchania odwołującego M. K., którego zeznania były spójne, logiczne, a nadto pozostawały zgodne z treścią ww. dokumentów wobec, czego nie budziły wątpliwości Sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. od decyzji z dnia 22 czerwca 2017 r., numer: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Powołane, a zastosowane wobec ubezpieczonego przepisy wprowadzono na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z 16 grudnia 2016 r. i jest to już druga regulacja powodująca obniżenie emerytur, a teraz także rent inwalidzkich osobom, które pełniły „służbę w organach bezpieczeństwa PRL”, które to pojęcie obecnie zastąpiono pojęciem „służby na rzecz państwa totalitarnego”. Zgodnie z treścią art. 15c, w przypadku osoby, która pełniła „służbę na rzecz totalitarnego państwa” i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby a przy tym, emerytura nie podwyższa się zgodnie z treścią art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Jednocześnie ustawodawca wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Należy wspomnieć, że w poprzedzających ustawę nowelizującą z 16 grudnia 2016 r. rozwiązaniach przyjętych w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. nr 24 poz. 245) obniżono po raz pierwszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990 r. z 2,6% do 0,7%.

Zarówno Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 stycznia 2010 r., (sygn. Kp 6/09) jak i Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. (15189/10, lex 1324219) uznały wówczas, że nowe rozwiązania nie nałożyły na tę grupę emerytów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie, a więc nie można skutecznie kwestionować ich konstytucyjności. W przywołanym orzeczeniu Trybunał Praw Człowieka podkreślił, że rozpatrywał już sprawy, w których pojawiał się problem uprzywilejowanej pozycji w sferze praw emerytalnych członków elity komunistycznej i policji politycznej w krajach postkomunistycznych oraz potwierdził prawo ustawodawcy chcącego wyeliminować niesprawiedliwe lub nadmierne świadczenia z ubezpieczeń społecznych, dążącego do likwidacji przywilejów byłych funkcjonariuszy reżimów totalitarnych do tego rodzaju działań. Równocześnie Trybunał zwrócił uwagę, że podjęte środki nie mogą być jednak nieproporcjonalne. Rozważania jakie zostały poczynione przez Trybunał Konstytucyjny oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka na gruncie poprzedniej „ustawy dekomunizacyjnej” będą pomocne także i przy ocenie niniejszej sprawy, właśnie z uwzględnieniem faktu, że mamy do czynienia z kolejnym swoistym rozliczaniem się przez państwo z osobami arbitralnie uznanymi za służące państwu totalitarnemu.

Organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję w oparciu o przepisy wprowadzone na mocy art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej

oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270) zwanej dalej „ustawą zmieniającą”. W uzasadnieniu do projektu ustawy zmieniającej wskazano, że ma ona na celu wprowadzenie rozwiązań zapewniających w pełniejszym zakresie zniesienie przywilejów emerytalnych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL poprzez ustalenie na nowo świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. Zatem ustawodawca zdecydował się na ponowne obniżenie wysokości emerytury policyjnej i renty inwalidzkiej pracownikom, którzy wówczas pełnili służbę. W uzasadnieniu projektu dotyczącego wprowadzenia ustawy zmieniającej wskazano na konieczność kolejnego ograniczenia przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Stwierdzono również, że emerytury i renty osób pełniących służbę ustalono na znacznie korzystniejszych zasadach wynikających z ustawy zaopatrzeniowej, w stosunku do osób pobierających te świadczenia na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zdaniem Sądu Okręgowego ustawa zaopatrzeniowa, jak też wydane na jej podstawie decyzje, uzasadniają wątpliwości, co do jej zgodności z zasadą godności jednostki, zasadą rządów prawa, zasadą równości, zasadą proporcjonalności z uwagi na jej wydanie po niemal 27 latach od transformacji ustrojowej oraz z zasadą sądowego wymiaru sprawiedliwości. Ustawa zaopatrzeniowa wprowadza w art. 13b oraz art. 15c i art. 22a odpowiedzialność zbiorową i swoim zakresem podmiotowym obejmuje, bez wyjątków, wszystkich byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa, niezależnie od ich postawy patriotycznej, etycznej i moralnej, rodzaju wykonywanych czynności, czy zajmowanego stanowiska. Tego rodzaju regulacje zaprzeczają istocie zasady rządów prawa. Zasada ta oznacza obowiązek władz publicznych traktowania osób w sposób adekwatny i proporcjonalny do ich postawy, zasług i przewinień. Niedopuszczalne zatem jest zastosowanie jakichkolwiek represji w stosunku do osób tylko za to, że pracowały lub służyły w okresie poprzedzającym zmianę ustroju państwa polskiego. Nawet uznanie, że niektóre instytucje funkcjonujące przed tą zmianą działały w sposób budzący dziś poważne wątpliwości prawne i moralne, nie uprawnia prawodawcy do stwierdzenia, że wszystkie osoby tam zatrudnione były przestępcami. W tym też kontekście, zdaniem Sądu, działania ustawodawcy polegające na arbitralnym obniżeniu wysokości emerytury ubezpieczonemu trudno jest uzasadnić dążeniem do jakiegokolwiek słusznego celu leżącego w interesie publicznym. Zastosowanie nowego wskaźnika emerytury miało charakter automatyczny, bez uwzględnienia faktycznie wykonywanych obowiązków, jak również pełnionej funkcji przez odwołującego. Sąd Okręgowy zważył, że ustawa zmieniająca w gruncie rzeczy działała bez rozróżnienia między funkcjonariuszami, którzy w rzeczywistości dopuścili się czynów przestępczych i tymi, którzy jedynie należeli do personelu technicznego.

Ponadto nie należy pomijać faktu, że zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy zaopatrzeniowej prawo do emerytury policyjnej nie przysługuje funkcjonariuszowi skazanemu prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 kodeksu karnego lub wobec, którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, które zostało popełnione przed zwolnieniem ze służby. Jednakże w takim przypadku prawomocnie skazanemu przestępcy przysługuje świadczenie na ogólnych zasadach obowiązujących w powszechnym systemie emerytalnym. Przytoczony wyżej przepis wskazuje, że ustawa zaopatrzeniowa wprowadziła pozasądową zbiorową odpowiedzialność za nieokreślony czyn z naruszeniem prawa jednostki do sądu i sprawiedliwego procesu. Obniżono określonym podmiotom emerytury i renty w sposób bardziej niekorzystny, niż jest to obecnie dopuszczalne nawet wobec funkcjonariuszy prawomocnie skazanych przez sąd za popełnione przestępstwa. Ci ostatni funkcjonariusze mogą zostać pozbawieni świadczeń emerytalnych przysługujących służbom mundurowym przez obniżenie ich do poziomu przysługującego w ramach powszechnego systemu emerytalnego.

W obowiązującym stanie prawnym należało powołać się na aktualne orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt III UZP 1/20. Sąd Najwyższy podjął uchwałę w składzie 7-osobowym, w której stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. W ślad za uzasadnieniem tego rozstrzygnięcia Sądu

Najwyższego, stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od dnia 1 grudnia 1987 r. do dnia 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu (art. 13b ust. 1 w związku z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r.). W tym kontekście Sąd Najwyższy w ustnych motywach zwrócił również uwagę, że pozbawienie sądu ubezpieczeń społecznych prawa do przeprowadzenia interpretacji przepisu art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej naruszałoby wprost art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy uznał, że rolą sądu powszechnego jest w szczególności ustalenie długości okresu i miejsca pełnienia służby oraz stanowiska i stopnia służbowego odwołującego. Przy tym istotne jest ustalenie indywidualnych czynów ubezpieczonego pod kątem zweryfikowania, czy naruszały one podstawowe prawa i wolności człowieka.

W konsekwencji powyższych rozważań, w niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w wyniku którego ustalił, że w przypadku M. K. nie zachodziły okoliczności pozwalające na zakwalifikowanie jego służby w okresie od dnia 1 października 1983 r. do 31 lipca 1990 r. za służbę na rzecz państwa totalitarnego. Zebrany w sprawie materiał dowodowy, zdaniem Sądu nie daje podstaw do stanowczego i jednoznacznego ustalenia, że ubezpieczony swoimi działaniami w jakikolwiek sposób naruszył prawa człowieka podczas służby na rzecz państwa totalitarnego, bądź też popełnił jakiegokolwiek przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, czy prywatnego. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że zgodnie z treścią art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. c ustawy zaopatrzeniowej – co prawdopodobnie stanowiło podstawę negatywnej kwalifikacji spornego okresu służby odwołującego przez IPN, czego jednak, jak wskazano wyżej, nie sprecyzowano – za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. m. in. w jednostkach Milicji Obywatelskiej, a także w służbach i jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, ich poprzedniczkach i odpowiednikach terenowych, jak również w komórkach wypełniających czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa, w tym w Departamencie (...). Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że ubezpieczony od 1 października 1983 r. został przyjęty do Wyższej Szkoły (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w L., po której ukończeniu 30 czerwca 1986 r. został przeniesiony do dyspozycji szefa (...) (...) Spraw SB (...). Po ukończeniu (...) stopnia studiów w 1988 r. pozostawał w dyspozycji szefa (...) Urzędu Spraw Wewnętrznych. W dniu 1 kwietnia 1988 został mianowany na stanowisko inspektora w Wydziale (...) SB (...). Wówczas z opinii służbowych na temat jego pracy nie wynikało, aby wykonywał jakiegokolwiek czynności operacyjne, wymieniano jedynie, że posiada należyty stopień dyscypliny wewnętrznej i zewnętrznej, ma własne zdanie i potrafi je uzasadnić, właściwie odnosi się do przełożonych, chętnie korzysta z ich rad i doświadczenia, jego postępowanie pod względem moralnym nie budzi zastrzeżeń. Za swą postawę był wyróżniany przez Komendanta Uczelni listem pochwalnym i nagrodami pieniężnymi. Posiadane przez niego cechy osobowe wskazywały, że po zdobyciu praktyki wśród dobrego i doświadczonego kolektynu może być w przyszłości dobrym pracownikiem operacyjnym SB. Dodatkowo Sąd miał na uwadze, że z załączonych do akt sprawy dowodów w postaci dokumentacji osobowej z przebiegu służby ubezpieczonego wynika, że w okresie od dnia 16 maja 1988 r. do 31 lipca 1990 r. był pracownikiem Departamentu (...) MSW. Z dokumentów z przebiegu służby nie wynika jednak w żaden sposób, aby M. K. wykonywał jakiegokolwiek czynności wywiadowcze i kontrwywiadowcze, takiego wniosku zdaniem Sądu nie można wyprowadzić wyłącznie z faktu zatrudnienia w danej jednostce organizacyjnej MSWiA. Jedyne informacje dotyczące czynności jakie odwołujący wykonywał znajdują się w opiniach służbowych, wnioskach personalnych i wnioskach o nadanie stopnia MO. Wynika z nich, że ubezpieczony dał się poznać jako pracownik aktywny i zaangażowany w realizacji zadań służbowych, samodzielnie pozyskał kilka wartościowych źródeł operacyjnych, z którymi dobrze i systematycznie pracuje. Jest pracownikiem sumiennym i zdyscyplinowanym. Dokumenty z przebiegu służby zawierają jedynie informacje o pozytywnej ocenie pracy odwołującego. W ostatniej z notatek służbowych sporządzonych przez Departament (...) MSW został oceniony jako osoba posiadająca kwalifikacje resortowe do pracy w (...) i robiący postępy w pracy operacyjnej. Z dniem 1 sierpnia 1990 r. M. K. został przyjęty do pracy w Urzędzie Ochrony Państwa i w dniu 9 sierpnia 1990 r. złożył ślubowanie. Został oceniony jako odpowiadający wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza lub pracownika MSW i posiadający kwalifikacje moralne do pełnienia służby w Urzędzie Ochrony Państwa. Nadano mu stopnie służbowe od 1 sierpnia 1990 r. porucznika UOP, od 11 listopada 1993 r. kapitana UOP. W okresie służby

po 1990 r., za wzorowe i wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej został odznaczony Brązowym Medalem Za Zasługi dla Obronności Kraju w 2009 r., a w 2011 r. został odznaczony medalem za długoletnią służbę. Ponadto pozytywnie przeszedł proces weryfikacji. Informacje uzyskane na podstawie powyższych dokumentów nie pozwalają zatem na ustalenie, że odwołujący w latach 1 października 1983 r. do 31 lipca 1990 r. dopuścił się jakichkolwiek naruszeń prawa m.in. poprzez uczestnictwo w praktykach bezprawia.

Jednocześnie wskazać należy, że zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności obowiązującą w procesie cywilnym, to na stronach postępowania ciąży obowiązek udowodnienia swoich twierdzeń poprzez prezentowanie materiału dowodowego na ich poparcie. W myśl art. 232 k.p.c. to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Zasada kontrydiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń obowiązuje również w odrębnym postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2008r., I UK 151/08). Zaskarżenie decyzji organu rentowego nie powoduje zmiany w rozkładzie ciężaru dowodu. Jednocześnie wskazać trzeba, że w sytuacji, gdy zmiana decyzji organu rentowego następuje niejako z inicjatywy organu, to na organie spoczywa powinność udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne w postaci zmiany decyzji. Tymczasem w przedmiotowej sprawie organ rentowy nie wykazał się inicjatywą dowodową i nie zakwestionował argumentów przedstawionych przez stronę odwołującą się, a dotyczących zadań wykonywanych w latach 1983 - 1990. Swoje stanowisko w zakresie oceny przebiegu służby odwołującego oparł wyłącznie na informacji Instytutu Pamięci Narodowej, nie czyniąc zadość obowiązkowi dowodzenia, o którym była mowa. Wobec powyższego, Sąd Okręgowy zważył, że w przypadku odwołującego przepisy ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2016 r. nie mogły mieć zastosowania. W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę, że w toku procesu nie ujawniono żadnych dowodów przestępczej działalności M. K., zarzut współudziału w bezprawiu w okresie pełnienia służby w latach 1983 - 1990, bez badania indywidualnej winy i popełnionych czynów, uzasadnia naruszenie zasady godności wobec odwołującego.

Stwierdzając zatem brak podstaw do zastosowania art. 15c ustawy zaopatrzeniowej, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 22 czerwca 2017 r., numer: (...) w sposób określony w sentencji decyzji.